

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ МОРСЬКИХ ТЕРМІНАЛІВ»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Операційний менеджмент морських терміналів
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	7 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1tzt73QUkxT8vDS3HB1Ux7JVXt8RCIF6O/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Дарушин Олександр Володимирович	
Науковий ступінь	кандидат економічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	Доцент кафедри економіки та менеджменту
Дисципліни, які викладає НПП	Статистика; Соціальна відповідальність бізнесу; Логістичний менеджмент
Напрями наукових досліджень	Управління агрологістичними системами та розвиток портової інфраструктури в умовах глобалізації
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.fi/citations?user=_JcEi7cAAAAJ&hl=uk&authuser=1&citsig=AM0yFCnIbC1jtNjY9YIIjNQC2mo- ORCID: https://orcid.org/0000-0002-2379-1816 SCOPUS https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211933743
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	menedzmentuk@gmail.com
Контактний тел.	+380677445957
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/darushin-portfolio.pdf

Анотація курсу Навчальна дисципліна «Операційний менеджмент морських терміналів» є спеціалізованим освітнім компонентом, спрямованим на підготовку управлінців для стивідорних компаній та портових операторів. Курс розкриває специфіку управління сучасним морським терміналом як самостійною бізнес-одиницею в умовах висококонкурентного ринку транспортних послуг. Особлива увага приділяється технологічним процесам перевалки стратегічних для України експортних вантажів (зернових, навалювальних), організації складської логістики в портах, а також впровадженню міжнародних стандартів безпеки та якості обслуговування флоту.

Предметом навчальної дисципліни є система організаційно-економічних, технологічних та управлінських відносин, що виникають у процесі виробничої діяльності морського терміналу під час обслуговування суден, вагонів та автотранспорту.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів професійних компетентностей щодо операційного планування роботи терміналу, оптимізації вантажопотоків, розрахунку пропускну здатності та забезпечення рентабельності перевантажувальних процесів.

Завдання дисципліни передбачають комплексне вивчення виробничої інфраструктури та технічного оснащення морських терміналів, опанування методів змінно-добового планування та координації роботи суміжних видів транспорту. Студенти мають навчитися розраховувати сталійний час обробки суден для мінімізації штрафних санкцій (демереджу), аналізувати ключові показники ефективності (KPI) роботи стивідорної компанії, а також розуміти принципи дії системи управління безпекою згідно з вимогами кодексу ISPS.

За результатами вивчення курсу студент повинен

знати:

- типологію морських терміналів та особливості їх інфраструктури (причали, склади, механізація);
- основні технологічні схеми вантажопереробки (ППР) для різних видів вантажів;
- правила документального оформлення сталійного часу (таймшит, стейтмент фактів);
- вимоги міжнародних кодексів щодо безпеки судноплавства та обробки небезпечних вантажів;
- методику розрахунку валової та чистої інтенсивності вантажних робіт.

вміти:

- розробляти технологічні карти та графіки обробки суден;
- здійснювати оперативне планування роботи диспетчерської служби терміналу;
- розраховувати пропускну здатність причалів та складських площ;
- організовувати ефективну взаємодію із залізничним та автомобільним транспортом на стику «берег-море»;
- аналізувати собівартість перевантажувальних робіт та розробляти заходи щодо її зниження..

Пререквізити. Дисципліна викладається в сьомому семестрі та спирається на ґрунтовні знання, здобуті студентами протягом попередніх трьох років навчання, зокрема в рамках курсів «Економіка підприємства» та «Операційний менеджмент». Ключовою особливістю освітнього процесу є тісна інтеграція з дисципліною «Логістичний менеджмент», яка вивчається паралельно в цьому ж семестрі. Така синхронізація дозволяє студентам комплексно розглядати морський термінал не як ізольований об'єкт, а як критично важливий вузол у глобальних ланцюгах постачання, поєднуючи розуміння загальних потокових процесів із технологією їх фізичної обробки в портах.

Постреквізити. Набуті професійні компетентності є завершальним етапом спеціалізації перед виходом на фінішну пряму бакалаврату. Вони слугують надійним фундаментом для опанування дисциплін восьмого семестру, таких як «Міжнародний менеджмент» і «Стратегічне управління підприємством», де розглядаються глобальні аспекти бізнесу. Крім того, сформовані знання є безпосередньою основою для проходження виробничої практики в стивідорних компаніях та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, орієнтованої на вирішення прикладних проблем портової інфраструктури та логістики.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Тема 1	Морський термінал як об'єкт операційного управління	Методи навчання: - Освітній процес передбачає поєднання лекцій (оглядових, проблемних, лекцій-візуалізацій) та практичних занять у формі семінарів-дискусій. - Для формування прикладних навичок широко використовуються інтерактивні методи: розбір реальних бізнес-кейсів (case study), мозковий штурм, робота в малих групах та виконання аналітичних проєктів під час самостійної роботи. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв'язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістових блоків; - підсумковий контроль: іспит/залік (письмова робота з теоретичними та практичними завданнями).
Тема 2	Виробнича інфраструктура та технічне оснащення	
Тема 3	Технологічні процеси вантажопереробки (ППР)	
Тема 4	Операційне планування роботи терміналу	
Тема 5	Управління складськими операціями в порту	
Тема 6	Специфіка операційного менеджменту зернових терміналів	
Тема 7	Особливості обробки генеральних та навалювальних вантажів	
Тема 8	Обслуговування суден та сталійний час	
Тема 9	Система управління безпекою та якістю	
Тема 10	Ключові показники ефективності (KPI) терміналу	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу передбачає використання спеціалізованих навчальних аудиторій та бібліотечних фондів. Для

візуалізації навчального матеріалу під час лекційних та семінарських занять застосовується мультимедійне обладнання (проектор, комп'ютер). Виконання практичних завдань та поглиблене вивчення окремих тем забезпечується доступом до мережі Інтернет через безкоштовне Wi-Fi покриття.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних основ, сформованості навичок діагностики та прогнозування, а також уміння застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення для моделювання й аналізу даних.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації аналітичних досліджень, доповіді за результатами розбору кейсів, а також активне залучення до фахових дискусій та мозкових штурмів. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку аналітичних записок, рефератів та конспектів за матеріалами лекцій і самостійного опрацювання.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій контролю поєднує усні форми (опитування, співбесіди) та письмові види робіт (звіти, розрахункові завдання, побудова моделей). Оцінювання також базується на спостереженні за активністю здобувачів під час вирішення проблемних ситуацій, перевірці результатів презентації індивідуальних проєктів та проведенні тестування з відкритими й закритими типами завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6,7)	Семінар 5 (Тема 8,9)	Семінар 6 (Тема 10)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті кожного змістового блоку у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.
- Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«A» - 18-20 балів;

«B» - 16-17 балів;

«C» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Операційний менеджмент морських терміналів» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	2	0-1

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Операційний менеджмент морських терміналів» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою. У разі пропуску занять або отримання

незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Кодекс торговельного мореплавства України : Закон України від 23.05.1995 № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
3. Про морські порти України : Закон України від 17.05.2012 № 4709-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4709-17#Text>.
4. Про схвалення Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1684-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1684-2020-%D1%80#Text>.
5. Правила надання послуг у морських портах України : наказ Міністерства інфраструктури України від 05.06.2013 № 348. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1286-13#Text>.
6. Порядок справляння і розміри ставок портових зборів : наказ Міністерства інфраструктури України від 27.05.2013 № 316. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0930-13#Text>.
7. Положення про Реєстр морських портів України : постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 № 496. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496-2013-%D0%BF#Text>.
8. Правила охорони морських портів України : постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2024 № 828. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/828-2024-%D0%BF#Text>.
9. Типова технологічна схема пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів : постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-%D0%BF#Text>.
10. Будник В.А., Шкуренко О.В. Перспективи розвитку інфраструктури портових терміналів України: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2021. 125 с.

Допоміжна література:

1. Корнійко Я., Валявська Н., Ушацький Р. Перспективи розвитку та аналіз сучасного стану портової галузі України. Економіка та суспільство. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-46>.
2. Ліпський В. В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку морських портів України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 19, ч. 1. С. 165–169. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_1_2018ua/38.pdf.
3. Осадчий М. Л. Інституційно-економічні механізми розвитку інфраструктури господарювання морських портів України. Ефективна економіка. 2024. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.104>.
4. Петрашевська А., Колонтай С., Соколовська В. Управління морською галуззю: державне регулювання та стратегії розвитку. Український економічний часопис. 2025. № 8. С. 96–101. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-8-17>.
5. Петренко О. І., Потаповська М. О. Формування підходів до класифікації кластерних структур та портових кластерів. Бізнес Інформ. 2023. № 4. С. 80–90. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001404396>.
6. Подцерковний О. П. Проблеми правого забезпечення портової галузі в умовах війни. Право та державне управління. 2023. № 3. С. 205–212. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.32>.
7. Транспортна стратегія 2030. Яким бачать розвиток портової галузі. Центр транспортних стратегій : інформ. портал. URL: https://cfts.org.ua/articles/transportna_strategiya_2030_yakim_bachat_rozvitok_por_tovo_galuzi_2089.
8. Port Community Systems: Lessons from Global Experience. World Bank. 2024. URL: <https://documents.worldbank.org/pt/publication/documents-reports/documentdetail/099092624152038561/p176587154dd3e0cc19df3110b441697c0d>.
9. Trade facilitation: How are countries faring? UN Trade and Development (UNCTAD). 2025. URL: <https://unctad.org/news/trade-facilitation-how-are-countries-faring>.

Електронні ресурси

1. Адміністрація морських портів України (АМПУ) : офіц. вебсайт. URL: <https://www.uspa.gov.ua>
2. Державна служба морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України : офіц. вебсайт. URL: <https://marad.gov.ua>.
3. Державне підприємство «Ізмаїльський морський торговельний порт» : офіц. вебсайт. URL: <http://www.izimport.com.ua> (тарифна політика, технічні характеристики терміналів).
4. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua>.
5. International Maritime Organization (IMO) : офіц. сайт Міжнар. морської організації. URL: <https://www.imo.org>.

6. UNCTAD Maritime Transport : аналітичний портал Конференції ООН з торгівлі та розвитку. URL: <https://unctad.org/topic/transport-and-trade-logistics>
7. ESPO (European Sea Ports Organization) : сайт Європейської організації морських портів. URL: <https://www.espo.be> (стандарти екології та управління портами ЄС).
8. Центр транспортних стратегій (ЦТС) : інформ.-аналіт. портал. URL: <https://cfts.org.ua>.
9. Порти України : галузевий інформаційний ресурс. URL: <https://PORTS.ua>.
10. The Maritime Executive : міжнар. морське видання. URL: <https://www.maritime-executive.com>
11. MarineTraffic : глобальна система відстеження суден (AIS). URL: <https://www.marinetraffic.com>
12. VesselFinder : сервіс пошуку суден та карта морського трафіку. URL: <https://www.vesselfinder.com>.